14 Jaar No. 60 -- 's HERTOGENBOSCH. -- Dingsdag 24 Mei 1842.

DE NOORD-BRABANDER.

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

ABONNEMENTS-PRIJS.
Voor de Stad, f 12-
Franco per post, » 14-

(Verschijnende driemalen ter week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN.
15 cent de regel
behalve 35 cents zegel

ONTWERP VAN WET

OVER

DE BEVOEGDHEID OM DEEL TE NEMEN

AAN

De Plaatselijke Besturen.

In art. 19 worden de schoolonderwijzers van den stedelijken raad uitgesloten; en in art. 32 vindt men dezelfde bepaling voor de gemeente besturen ten platten lande. Men zoude naar de reden dezer bepalingen kunnen vragen. Dat de schoolonderwijzers onbevoegd verklaard worden voor het burgermeester- en wethouderschap laat zich begrijpen; de werkzaamheden dezer betrekkingen zullen veeltijds te menigvuldig wezen, om die te gelijk met het onderwijzerschap behoorlijk te kunnen waarnemen; maar wij zien niet dat dezelfde reden pleit, om hen het lidmaatschap der plaatselijke besturen te ontzeggen.

De minister heeft het niet oorbaar gevonden op te geven, wat in zijn begrip aanleiding tot velen der bepalingen gegeven heeft. Dit is ook hier het geval. Wij moeten daaruit afleiden, dat voor dezelven bij den minister niet veel grond aanwezig was; en wat ons betreft wij kunnen niet eene goede reden voor deze uitsluiting vinden.

Het komt ons zonderling en zeer inconsequent voor, en zelfs vernederend voor den onderwijzerstand in lagere en middelbare scholen, dat men eene uitzondering maakt voor de hoogleeraren der rijksinstellingen. Waarop is die gegrond? De minister zegt het niet. Wij kunnen er dan slechts naar gissen, en veronderstellen dat een professor van een rijks-universiteit, of athenaeum enz. zijne Excellentie een grooter heer toeschijnende, dien ten gevolge meer aanspraak hebben moet op staatsburgerlijke regten, dan andere schoolonderwijzers!?!

De memorie van toelichting zegt, dat men gemeend heeft aan deze uitzondering eenige meerdere uitbreiding te moeten geven. Men had beter gedaan de geheele bepaling weg te laten; dan had men geene uitzonderingen noodig, en de uitbreiding zoude vrij wat grooter geweest zijn dan zij thans zijn zal.

Dan de slechtste bepaling, welke in dit hoofdstuk van het wetsontwerp voorkomt, is vervat in art. 24. Hetzelve bepaalt, dat de burgemeester door den Koning naar goedvinden, *uit* of *buiten*, doch de wethouders alleen uit de leden van den raad zullen benoemd worden. Dit is nog minder liberaal dan het reglement van 1824, dat den Koning verpligtte de burgemeesters uit de leden van den raad te benoemen; slechts bij uitzondering in buitengewone gevallen, was het geoorloofd dien buiten den raad te nemen.

Wij zullen hier niet herhalen wat andere couranten, en bijzonder de *Arnhemsche* zoo te regt gezegd hebben, om het onvrijgevige van die bepaling aan te toonen.

Het moet vreemd voorkomen, dat de minister niets over deze nieuwe bepaling gezegd heeft in zijne memorie van toelichting, zoo zij al eene memorie van toelichting kan genoemd worden, hetgeen wij sterk betwijfelen. Het komt ons voor, dat zulke illiberale wijziging van het reglement van 1824 had behooren te worden gemotiveerd. De minister schijnt er anders over gedacht te hebben; hij heeft niet kunnen goedvinden een enkel woord daarover aan te stippen. Zou de minister misschien gevoeld hebben, dat de bepaling voor geene verdediging vatbaar was?

Indien de regering volstrekt deel wil nemen aan de benoeming der burgemeesters, was dan de zaak niet zoo te vinden, dat de benoeming plaats had, uit eene voordragt van 3 personen, door den raad aan den Koning voor te stellen?

Maar wat de wethouders betreft, deze behoorden in alle geval door de stad zelven gekozen te worden. De voorwendselen, die men voor de benoeming eens Burgemeesters zoude kunnen aanhalen, missen allen grond ten opzigte der wethouders, die in geen geval rijks-ambtenaren kunnen genoemd worden dan bij ontstentenis van den Burgemeester; welke altijd voor zeer korten tijd is, en slechts bij uitzondering plaats heeft. Deze uitzondering moet de regering niet magtigen, om de staats burgerregten der ingezetenen te verkorten.

PUBLICATIE.

....

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noord-Braband, brengt bij deze ter kennisse van alle Inen Opgezetenen van dezelve Provincie, dat hij, op heden, krachtens Zijner Majesteits Besluit van den 20ⁿ April dezes jaars, No. 76, zijne functien als zoodanig heeft aanvaard; wordende tevens alle de Besturen en Ambtenaren in de Provincie uitgenoodigd, om, bij voortduring, met dien ijver en die trouw, waarvan zij steeds blijken gaven, de op hen rustende verpligtingen te blijven vervullen, en zoodoende met hem mede te werken tot bevordering der belangen van Koning en Vaderland in het algemeen, en van die der Provincie *Noord-Braband* in het bijzonder.

Gelast wijders, dat dat deze in alle de Steden en Gemeenten der Provincie, op de gebruikelijke wijze, zal worden afgekondigd en aangeplakt.

's HERTOGENBOSCH,
den 19ⁿ Mei 1842.

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,

A. J. BORRET.

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noord-Braband; brengt bij deze ter kennisse van de belanghebbenden, dat hij des *Donderdags* van elke week, des middags ten *twaalf* ure, Audientie zal verleenen.

's HERTOGENBOSCH,
den 19en Mei 1842,

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,

A. J. BORRET.

DUITSCHLAND.

HAMBURG 11 Mei. Heden zijn al de advokaten der stad bijeengekomen, ten einde een besluit te nemen, waardoor zij zich verbinden om zich met geen proces te belasten, hetwelk door het ongeluk, dat deze stad getroffen heeft, ontstaan is, dan alleen wanneer er geen hoop meer bestaat om de twistende partijen vriendschappelijk te bevredigen.

ZWITSERLAND.

GENEVE 13 MEI. De zittingen der constituerende partij worden elken dag heviger. Een oproer schijnt onvermijdelijk. De anarchisten stellen alles in het werk om eenen opstand te veroorzaken, om het personeel der autoriteiten, die op handen pla...

sen blijven te veranderen, om hun oproerig programma aan de constituerende vergadering op te leggen, en om vervolgens met geweld de zitting te sluiten. Zij hebben aan hun hoofd eenen ouden Kapitein der garde, die tot de radicale partij is overgegaan, en een ex-journalist uit Parijs. Hun getal is niet zeer aanzienlijk, maar zij zijn onversaagd; terwijl de goede burgers gedeeltelijk bedorven zijn en geene aanvoerders hebben, die hen door hun vernuft een groot vertrouwen inboezemen. Het is moeijelijk den uitslag der botsing, die zich voorbereidt te voorzien. Men gelooft, dat de demagogen van Zurich en Bern onze oproermakers hebben aangezet, om zich te haasten te beginnen, alvorens de opening der bondsvergadering plaats heeft, hetwelk toch naar allen schijn in het begin van den zomer zal plaats hebben.

Men rekende te Bern op de aanstaande ontvangst van eene nota van Pruissen, ondersteund door Engeland, Rusland en Oostenrijk, betrekkelijk het behoud der bondsvrede van 1815, en de nog altijd hangende zaak der Kloosters van Argau.

SPANJE.

-- De diligence van Sevilla naar Madrid is den 4 door roovers aangevallen geworden, die aan de reizigers zestien horlogien, waarvan eenige groote waarde hadden, verscheidene kostelijke spelden en ringen, in brillanten, hebben ontroofd. De graaf van Tepa, een regter van eersten aanleg, een hoofdofficier van de staf waren onder de passagiers. Deze laatste heeft zelfs zijne decoratien aan het opperhoofd der bandieten moeten afgeven, die zich daarmede terstond versierde alvorens zich te verwijderen. Deze roovers zaten op zeer schoone paarden; alles gebeurde in de onmiddelijke nabijheid eener militaire wacht.

-- Madrid 11 Mei. De Kamer der gedeputeerden heeft heden de discusie van het budget vervolgd.

Er is eene Pauselijke nota ingekomen, waarin het verlangen wordt uitgebragt van in de benoeming der bisschoppen tot de vacante dioceesen te voorzien. Het gouvernement heeft deze stukken onder zich gehouden.

PORTUGAL.

-- Lissabon 9 Mei. Men zegt, dat de Koningin er in heeft toegestemd om 28 pairs te benoemen, waarvan de meerderheid tot de chartistische partij behoort. Eenige septembristen en miguellisten zijn onder dit getal. Het besluit is nog niet afgekondigd, maar men noemt reeds eenige personen, die stellig gekozen zijn.

-- De cortes, zullen den 20 Julij aanstaande bijeenkomen. Het met Engeland geslotene handelstractaat zal aan hunne goedkeuring onderworpen worden.

-- Acht onde handelhuizen uit de Provincie van de Opper Douro, hebben hunne betalingen geschorst.

FRANKRIJK.

-- De *Moniteur* deelt verscheidene berigten van het Afrikaansche Leger mede, die bij den minister van oorlog zijn ontvangen.

De generaal Bugeaud was den 8 Mei te Mostagamem aangekomen. Hij organiseerde aldaar de afdeeling waarmede hij naar Chelif zou trekken, doch hij wachtte op de terugkomst van den generaal d'Arbouville, die op eene krijgstogt naar het zuiden van Mascara was. De gouverneur generaal dacht tegen den 12 zijne marsch aantevangen.

De generaal d'Arbouville heeft gedurende de laatste dagen van April den Kalifa van Abd-el-Kader Ben Thamy, vervolgd, die van den kant van Mascara was verschenen, en naar den woestijn gevlugt is.

De generaal Lamoricière, die op denzelfden tijd van Oran naar Mascara vertrokken was, had van eenen anderen kant verscheidene stammen onderworpen, en alle detachementen geregelde troepen van den Kalifa verjaagd. -- De generaal Bedeau, die op raad, van den Kaïd van Nerodrama den 27 April van Tlemcen vertrokken was, heeft deze stad hulp verleend, welke Abd-el-Kader met drie duizend Kabylen der grenzen blokkeerde. Hij heeft hen bij Bab-Taza aangevallen en allen verstrooid. De vijand heeft 200 dooden en 60 gevangenen met vele geweeren achtergelaten. De generaal legerde zich den 1 Mei in het land van Souhalin, op de grenzen van Marocco.

De generaal Chaugarnier is den 6 Mei weder te Blidah aangekomen, na het aanzienlijkste konvooi dat nog al dit land was naar Miliana geleid te hebben. Op zijnen weg heeft hij verscheidene vijandelijke stammen geslagen en vier à vijf duizend stuks vee, als mede twee honderd gevangenen, waaronder de geheele familie van den Kaïd der Hadjouten, naar Blidah medegevoerd.

-- De staatsbrik, de *Hussard*, den 20 Maart laatstleden van Port-au-Prince vertrokken, en den 11 Mei na eene afwezigheid van drie jaren, op de reede van Brest aangekomen, heeft belangrijke tijdingen uit Haiti medegebragt. Bij het vertrek van dit vaartuig was de stad Port-au-Prince in de grootste verdeeldheid.

De beweging was rondom het paleis van den President. Twintig duizend man troepen waren verzameld om de bevolking in bedwang te houden; alles deed eene bloedige botsing vreezen. Dewijl de kamers in de vijandelijkheid van het volk tegen het opperhoofd van het gouvernement deelen en dezelve onderhouden, was het noodzakelijk deze te ontbinden, en men kwam overeen om deze even ongemeenzamen maatregel tegen de overheid als gevaarlijk misschien voor het leven van den President Royer, aantewenden, indien het de genegenheid en moed der troepen niet gelukte om hunne zegepraal te verzekeren.

De zaak der uitgeving van Fransche bankbiljetten was op verre na niet in de gemoederen van het volk bevredigd. De consul-generaal van Frankrijk stond voor de lasteringen bloot. Deze omstandigheid heeft, naar men zegt, de terugkomst van den kanselier van het consulaat bepaald, die inderdaad aan boord van den *Hussard* met zijne geheele familie is aangekomen. Dit vaartuig heeft voor rekening van het gouvernement eene som van 1.200,000 franken mede gebragt, welke bestemd was, om eene der kapitalen van de jaarljksche rente der schade vergoeding af te doen. Bij deszelfs vertrek uit Haïti was de Fransche fregat de *Circée* nog maar alleen op de reede van Port-au-Prince.

PARIJS. ZITTING VAN DE KAMER DER GEDEPUTEERDEN. 20 MEI.

Aan de orde van den dag waren de deliberatien over het budget van 1843. Ter dezer gelegenheid had daags te voren de Heer *Marschal* eene redevoering gehouden, waar hij hevig tegen de fransche geestelijkheid, en bijzonder tegen het gedrag, hetwelk die geestelijkheid onlangs met betrekking tot de door Z. H. voorgeschrevene beden ten gunste der kerk van Spanje, had aangenomen.

De Heer *de Carné* op deze redevoering antwoordende, zegt, dat de politieke invloed van Frankrijk naar buiten, zich naauw verbindt, aan haren godsdienst. (beweging) Ten gevolge onzer ongelukken, onzer zwakheden, zouden wij niets in het Oosten zijn zonder het godsdienstig beginsel. (beweging) Waarom hoopt Polen op ons? Waarom keert het altijd de oogen naar Frankrijk? Omdat Polen Katholijk is. (goedkeuring)

Wat de bulle van den paus betreft, ik zal aan de bevitters derzelve antwoorden, dat zij zeer weinig bekend zijn, met hetgeen er in Spanje omgaat. De partij, welke zich in dat land tegen de anti-katholijke maatregelen verzet, is de partij der franschen. (goedkeuring.)

Men heeft zich scherp uitgelaten tegen den Aartsbisschop van Parijs als of hij de constitutioneele vormen had over het hoofd gezien. Ik betreur het, zoo de Aartsbisschop van Parijs aan sommige dier vormen mogt zijn te kort gebleven; maar ik kan niet toestemmen, dat een lid dezer kamer het regt hebben zoude, zulke bittere woorden tegen eenen prelaat te bezigen.

De Heer *Dupin*: gispt dat men eene bulle van den paus heeft laten afkondigen, zonder de toestemming van het gouvernement gevraagd te hebben; en noemt het een misbruik van magt, dat men de bevolking van Frankrijk opzet tegen het bestuur van Spanje.

De *Grootzegelbewaarder* regtvaardigt de geestelijkheid van den haar aangewreven blaam. Hij zegt, dat de Heer *Dupin* zekerlijk het mandement van den Aartsbisschop van Parijs niet gelezen heeft, daar hij zijne Hoogwaardigheid gevoelens toeschrijft, die daarin niet gevonden worden. Dat overigens dezelfde Aartsbisschop geene bulle van den paus heeft afgekondigd, maar slechts uit deszelfs Apostolische breve, welke hij uit de nieuwspapieren had vernomen, gelegenheid had genomen, om openbare gebeden uit te schrijven, hetgeen hem vrij stond.

Overigens had hij getracht, het Gouvernement te bewegen des zondags de openbare werken te staken; maar de Aartsbisschop was hier in zijn regt.

Ook had de geestelijkheid *vrijheid van onderwijs gevraagd*; maar deze vrijheid was gewaarborgd door het Charter; en het Gouvernement was er op bedacht, om aan deze behoefte te voldoen. Kon men derhalve de geestelijkheid laken, om ten gunste der Godsdienst aangelegenheden hare stem te verheffen? Neen, dit zoude eene onverdraagzaamheid wezen, grooter, dan die, welke men haar toeschrijft. (goedkeuring) Te meer daar de geestelijkheid in Frankrijk de wetten eerbiedigt, en zich met allen ijver op hare pligten toelegt, en dezelve stiptelijk tracht te vervullen.

-- Men leest in een Dagblad van Parijs het volgende:

» Men heeft aan den spoorweg van Versailles, de stukken van een billet van vertrek gevonden, dat den ongelukkigen Georges nog gediend had om zijne pijp aan te steken. Men leest daarop nog

A. N°. 45. Chemin de fer de la rive Gauche 8 Mai... -- Départ à une heure ½ S.

Door omzetting dezer woorden krijgt men de volgende voorzegging:

G. . . . . .

Une machine à 4 roues te fera perdre la vie, dimanche 5 à 8 h. ½.

Alleen de letter D. . . . blijft dan over -- zou deze waarschuwing ook van God (Dieu) komen?

NEDERLAND.

'sHERTOGENBOSCH 22 Mei. Wij vernemen dat Mgr. van Emmaüs de twee voorgaande dagen in zijn Seminarie van Haren de verschillende H. orden zou hebben toegediend aan velen der jonge levieten, welke aldaar tot de H. dienst worden opgeleid; 17 derzelven zijn tot het priesterambt, 6 tot het diakonaat, 10 tot het subdiakonaat en 7 tot de mindere orden, opgenomen.

'sGRAVENHAGE, den 20sten Mei. Zijne Majesteit de Koning is op deszelfs reis naar Zwolle den 18den dezer in den voormiddag, onder het gejuich eener talrijke menigte, in de stad Harderwijk aangekomen, waar reeds lang te voren toebereidselen voor den feestelijken ontvang van Zijne Majesteit gemaakt waren. Na het voornaamste gedeelte der stad doorgetrokken te zijn, die allerwege met nationale vlaggen en groen en bloemen versierd was, heeft de koning op het stadhuis aan de civile en militaire autoriteiten gehoor verleend, en vervolgens eenige openbare gestichten en de haven bezocht, en de schutterij en het garnizoen geinspecteerd. Op het stadhuis teruggekeerd heeft Z. M. een Hoogstdenzelve van wege het stedelijk bestuur aangeboden dejeuner gelieven aan te nemen, waarbij onderscheiden toasten op het welzijn van den Koning en geheel het Vorstelijke huis werden ingesteld; en omstreeks half één ure de reize voortgezet, met dezelfde plegtigheid uitgeleid wordende als waarmede Hoogstdezelve ontvangen was.

Tegen vijf ure te Kampen aangekomen zijnde, werd Z. M. aan de grens van het gebied dier stad door eene commissie uit het stedelijk bestuur opgewacht, en deed vervolgens, onder het luiden der

klokken en het gejuich der talrijke menigte, zijne plegtige intrede in de stad, waarbij aan de Veenepoort de paarden van 's Konings rijtuig afgespannen en hetzelve door het volk voortgetrokken werd Op het raadhuis werd de Koning door een aantal dames begroet en verleende vervolgens audientie aan de autoriteiten en aan onderscheiden particulieren, waarna Hoogstdezelve ten zes ure Kampen weder verliet. Des avonds zou die stad, welke met de meeste zorg versierd was en met verschillende eerepoorten prijkte, geillumineerd worden.

Blijkens eene bekendmaking van den gouverneur van Overijssel zal Zijne Majesteit op den 23 en 24sten dezer, de steden Hardenberg, Ommen, Almelo, Enschedé en Deventer met een bezoek vereeren.

— 's GRAVENHAGE, 19 Mei. Heden is alhier de levering van circa honderd duizend bloedzuigers, voor de militaire zieken-inrigtingen, wederom bij e minste inschrijving toegewezen aan den Heere H. van Baer, apotheker, te 's Bosch. (*Handelsb.*)

— Naar men verneemt, zal eerlang aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, een aanmerkelijk gewijzigd ontwerp van wet, nopens het Notariaat, worden aangeboden.

'sGRAVENHAGE den 20 Mei. HH.KK.HH. prins en prinses Frederik der Nederlanden zijn heden morgen van Hoogstderzelver buitenverblijf, het huis *de Pauw*, naar Berlijn vertrokken.

Mengelwerk.

Het nummer van den Katholiek dat op het einde der laatstledene maand, verschenen is, munt even gelijk de vorige nommers uit door zakelijkheid van behandeling als belangrijkheid van onderwerp. Vooral verdienen het artikel over de *goede werken*, en de *teregtwijzing aan den Hoogleeraar des Amorie van der Hoeven*, de aandacht der protestanten zoowel als der Katholijken. Ook neemt hij een artikel over, uit de *Revue des deux mondes* betrekkelijk den protestantschen bisschop te Jerusalem, waarin het gewigt en de diepe strekking dier zending op zoodanig breeden voet ontwikkeld wordt, dat daaruit de voortdurende verbindtenis van het protestantismus met al derzelver beste kenbare gevolgen, in het helderste daglicht wordt gesteld.

De beoordeelingen, welke hij van onlangs uitgegevene werken geeft is niet minder belangrijk. Wij nemen uit dezelve eenige punten over, betrekkelijk een brochuurtje van den Heer Siegenbeek, welke de geleerde schrijver spelegaans, zoo als men dat noemt, geestig, maar ook te gelijk zeer oordeelkundig te regt wijst.

Proeve van antwoord op de vraag: Wat kan en moet de Protestantsche Kerk van Nederland in onze dagen doen, om de pogingen der zendelingen van het Hof van Rome tot hare afbreuk, met vrucht tegen te gaan? door MATTHIJS SIEGENBEEK, *te Leiden*, bij D. DU MORTIER EN ZOON, 1842.

De grijze Hoogleeraar Matthijs Siegenbeek, die ongeacht zijne jaren, in het laatst van 1840, ter zake van het lager onderwijs in het strijdperk trad, toont op nieuw, dat hem de strijdlust nog niet vergaan is. En de vijand, tot wiens bestrijding hij het zijne wil bijdragen, is niet een vijand zonder moed en krachten, o neen, die vijand is het Hof van Rome met al zijne zendelingen in Nederland. Het is waar, dat de Professor den hoofdstrijd, dien hij aanraadt, door anderen wil doen strijden, door dapperen die nog gevormd moeten worden; maar men zou hem onregt doen, indien men niet erkende, dat hij zelf ook het zwaard trekt, dat hij het naar zijn beste vermogen hanteert, en dat wel tegen de Pauselijke grenadiers, tegen de Jesuiten. Velen zijn misschien van gedachte, dat zijn Hooggeleerde beter zou gedaan hebben, als hij op de kampplaats van 1840 had stand gehouden en zijne stellingen over het lager onderwijs blijven verdedigen; zij houden het er nu welligt voor, dat hij, door een geheel ander strijdperk te kiezen, stilzwijgend erkent, dat hij op het eerste geslagen is; maar wat daarvan zijn moge, zeker is het, dat de Leidsche Hoogleeraar, Matthijs Siegenbeek, het vechten nog niet moede is. Het geschrift, welks titel wij boven afschreven, levert er het bewijs van. Wij willen er nader kennis meê maken, om het wapenfeit van den kampioen to kunnen waardeeren.

Het antwoord op de vraag, die de heer S. zich voorstelt, vinden wij bl. 15 der brochure. Wij zouden er eenigermate het bekende vers op kunnen toepassen.

Mutemus clypeos, Danaumque insignia nobis Aptemus.

Aldus drukt hij zich uit: « Het krachtigste middel daartoe (tot wederstand aan de pogingen van Rome), leere de Protestantsche Kerk van hare hevigste en gevaarlijkste bestrijders, de Jesuiten kennen. Waardoor toch was het, dat zij.... aan het Protenstantendom het grootste nadeel toebragten? Het was omdat zij zich van het onderwijs, de godsdienstige vorming van het aankomend geslacht wisten meester te maken. Welnu, ditzelfde middel wende de protestantsche Kerk tegen hen aan.» Zou de heer S. hier het geheim van het Nederlandsch onderwijsstelsel onvoorzigtig verraden hebben? Als oude lieden aan het keuvelen zijn, wordt het hun eigen wantrouwen soms door hunne praatlust overrast.... Inderdaad, de heer S. waarschuwt wel tegen de opvatting dat hij godsdienstig onderwijs op de scholen zou willen invoeren: dáár moet van God en zijne dienst niet anders dan in algemeene, tot het christendom voorbereidende uitdrukkingen gehandeld worden, onder anderen dewijl de kinderen veelal nog te jong zijn om de bijzondere leerstukken der christelijke godsdienst aan te leeren; maar men gelieve in het oog te houden, dat, zoodra er toegestaan wordt christelijk godsdienstig op de scholen te onderwijzen, de scholen zich aanstonds naar de verschillende gezindheden afzonderen moeten, omdat die verschillende gezindheden de christelijke godsdienst op zeer verschillende wijze verstaan Dan waren dus de katholieke kinderen aan allen invloed der Protestantsche Kerk onttrokken. Indien derhalve de heer S. waarlijk wil, dat de Protestantsche Kerk zich van het onderwijs van het aankomend geslacht meester make, moet hij alle eigenlijk gezegd godsdienstig onderwijs op de scholen blijven verbieden, want hij moet blijven zeggen: « hetzelfde schoolgebouw vereenige leerlingen, wier ouders tot verschillende gezindheden behooren.» Hij moge er bijvoegen: « niets worde binnen hetzelve voorgedragen, hetwelk aan eenige der ouders of voogden billijk reden tot ergernis zou kunnen geven;» hij blijft nog altijd meester om dat *billijke*, naar zijne wijze van zien te verklaren.

Intusschen zullen wij bekennen, dat ZHG. in dit zijn werkje hoofdzakelijk voor heeft, een middel tot bevordering van het godsdienstig onderwijs onder de Hervormden voor te stellen en aan te prijzen. Wat dit middel is, heeft hij de goedheid eindelijk te zeggen op bl. 22 (de gansche brochure bevat, den titel en de bijlage die eigenlijk bij het onderwerp niet hoort, er afgerekend, vijf en twintig bladzijden, en drie en een halve regel). Het middel bestaat in het oprigten van opzettelijke kweekscholen tot vorming van Katechiseermeesters. Hier is de heer S. op zijn eigen terrein, namelijk binnen de Protestantsche Kerk (*Kerk? ja één en ondeelbaar, zoo als hij eens geproekt heeft!*); wij willen hem thans daar niet volgen; wij willen hem niet vragen, hoe een onderwijs gelijk hij het wil, hetwelk in den onderwijzende zeker gezag veronderstelt, met het grondbeginsel: *de bijbel eenige regel van geloof en zeden*, overeen te brengen zij. Wij willen het hem niet al te lastig maken, en laten dus zijn voorstel met de aanprijzing ongemoeid: de Hervormden mogen zelven zien, of zoo iets kun passe. Maar als wij den strijd door anderen, waarmede de Hoogleeraar de Katholieken, in de toekomst, dreigt, niet opzettelijk beschouwen, zoo willen wij echter ons oog niet sluiten voor het gevecht dat hij zelf voert.

Reeds zeiden wij, dat hij inzonderheid de Jesuiten aanvalt. Tegen dezen schermt hij in de 14 eerste bladzijden van zijn geschrift. Daar geeft hij in het kort de geschiedenis van de opkomst, de uitbreiding, de vernietiging en de herstelling der Jesuiten-orde (bl. 1—6); vervolgens spreekt hij over het indringen van Leden der Orde in Nederland, en over het gevaar dat van hunnentwege Koning en Vaderland en der Protestantsche Kerk bedreigt (6—9); dan onderzoekt hij naar de middelen, eerst om ons van die gehate Jesuiten af te maken, door verbanning b. v. gelijk de edelaardige Autokraat aller Russen; maar dewijl dit niet gelukken kan, om dan ten minste het Nederlandsch Protestantendom tegen de aanvallen der Jesuiten te verdedigen (9—15). En hier zijn we, waar we het eerst begonnen waren.

Vraagt nu iemand of de heer S. in die 14 bladzijden iets nieuws zegt, iets althans dat niet alledaagsch is, of ten minste op eene wijze die niet alledaagsch is; dan moeten wij vlak weg antwoorden: neen. De man zegt niets wat niet in alle mogelijke boeken en boekjes, die in zijnen geest over het onderwerp geschreven zijn, gezegd is, wat niet afgezaagd, ja versleten is, en (het spijt ons dat we er ook dit bij moeten voegen) wat niet bijna overal elders beter gezegd is. Dat oordeel is hard, maar het is naar waarheid: men leze het boekje, indien men er zijn geld aan besteden wil, Toemig, langdradig, waterig, voorzien met herhalingen en uitwijdingen, is het gansche geschrift: dat is de vervelende stijl, of hij bestaat niet!

Nog een paar aanmerkingen, en wij stappen van dit brochuurtje af.

Over het Seminarie van Kuilenburg sprekende (de schrijver schijnt het tegenwoordige met het vorige te verwarren), zegt hij bl. 8: « In hoe verre de vroeger ook door Roomschgezinde vorsten en volken zoogevaarlijk geachte leerstellingen aldaar nog gepredikt worden, *valt moeijelijk met zekerheid te bepalen;* maar zoo veel mag men wel als zeker aannemen, dat de Ultramontaansche leer van de volstrekte oppermagt der Pausen over geestelijke en wereldlijke zaken, aldaar den leerlingen wordt ingescherpt.» De heer S. schijnt in twijfel geraakt over zijne vroegere beweringen ten aanzien van het Seminarie van Kuilenburg (zie 's mans Brief aan den heer Groen van Prinsterer), althans hij erkent, dat het moeijelijk valt met zekerheid te bepalen of de leer, die hij het vroeger toedichtte er nog gepredikt wordt.

Nog een grond van twijfel geeft de heer S. op dezelfde bladzijde. Het boek namelijk, waaruit te K. de vaderlandsche geschiedenis geleerd werd, weet hij wel niet te berispen, maar de verklaring? Hoe was die? De heer van Vree heeft deze vraag voorzien, en er op geantwoord bl. 25, 35 en 37 van zijn eersten Brief. Dat de heer S. die herleze, en hij moet overtuigd worden. Maar nu wat die leer van de volstrekte oppermagt der Pausen over geestelijke en wereldlijke zaken aangaat, van waar haalt de heer S. het, dat die ooit te K. geleerd is? Altijd beschuldigen en nooit bewijzen! Of moet die aanhaling op bl. 9 uit den *Constitutionel des Paijs-Bas* voor bewijs gelden? Dat de heer S. ons zegge, waar elders dan in den *Constitutionel* die voorgewende Brief van Pius VII te vinden zij; want hij zal toch den *Constitutionel* wel niet als een alles afdoenden getuige beschouwen. Tot dan toe, tot dat de echtheid van den brief en de juistheid der aanhaling bewezen zullen zijn, storen we er ons niet aan; doch dat bewijzen zal wel achter blijven. Overigens verklaren wij, zulke oppermagt der Pausen, als de heer S. schijnt aan te duiden, niet te erkennen.

De verdienstelijke Schrijver eindigt zijne beoordeeling over dit wapenfeit van den Heer Siegenbeek met deze woorden van Virgilius:

Sic fatus senior, telumque imbelle sine ictu Conjecit.

Aldus sprack d' oude man, en smeet, doch afghemat;

Gansch moedeloos een schicht. (*Vert. van Vondel.*)

Eene bevriende hand uit Tilburg heeft ons in staat gesteld, in onze kolommen op te nemen de sierlijk-eenvoudige, en tevens Dichterlijke Uitboezeming van den Heer Dr. WAP, welke door Tilburgs weeskinderen, ter gelegenheid dat de Notabelen dier stad aan Mgr. ZWIJSEN eenen rijken Bisschopstaf hebben aangeboden, is voorgelezen.

't Is Feest, een heilig Feest, waarbij de Hemelkoren,
In weêrklank op het lied, dat ons de borst ontzwelt,
Het driemaal Heilig voor het aanschijn Gods doen hooren,
Den zang der Eeuwigheid, die in hun harptoon smelt.

Waartoe die Serafs- en die Cherubijnenklanken?
Waartoe die vreugdegalm, dat Englenlied omhoog?
Waartoe dat hoogtijd met dat knielen, met dat danken?
Waartoe die jubelkreet langs aarde en hemelboog?

En hoor; daar klinkt de stem van een der lijfstaffieren,
Die, dartlend in den glans van 't ongeschapen licht,
Op nooit vermoeide wiek, JEHOVA's Troon omzwieren,
En staren in den gloed, waar 't stoflijk oog voor zwicht.
Die stem des Troongezants zal 't raadsel gaan verklaren,
Zal 't melden, wáárom aarde en hemel feestdag houdt; —
Elks oor schenkt aandacht, en, bij 't ruischen van de snaren,
Wordt de oorzaak van 't gejuich aan allen dus ontvouwd:

» Een Priester, rijk gesierd met deugden, die de gaven
Van wetenschap alléén verheffen in Gods oog;
Een Herder, die zijn kudde in 't volop zich deed laven
Aan de eenig-zuivre bron, waar hij steeds met haar toog:
Een Godsman, opgeleid in moed, in tucht, in kennis,
Zoo als VAN ALPHEN die met woord en voorbeeld wees:
Een Leeraar, die 't Altaar voor oneer hoedde en schennis,
Volhardend in 't gebed, en wandlend in Gods vrees;
Ziedaar het achtbaar hoofd, dat, voor nu zespaar jaren,
In 't nedrig *Best* voor 't eerst ten spits der schaapskooi trad,
Waar zich dra heel zijn geest en aanleg deed ontwaren,
En 't bleek, dat ruimer kring regt op zijn arbeid had.
Hij toog naar *Tilburg* dus; — met levendig vertrouwen
Op de eeuwge liefde Gods, ving hij zijn taak daar aan,
En 't werd hem zigtbaar, dat, wie op den Hemel bouwen,
In wat ze op aarde ook doen nooit raad- of hulploos staan.
Zijn ijver blaakt en groeit, in spijt van hinderpalen;
Hij predikt menschenliefde in woord, nog meer in daad;
Wat middel hij ook koos, nog nimmer zag men 't falen:
Hij putte uit God zijn kracht, en vond bij Hem zijn raad.

Is 't ook VINCENTIUS, in menschenschijn verborgen,
Die uit zijn hoogen Troon in *Tilburg* kwam gedaald?
De groote Heilge, die er de armoê komt verzorgen,
Die wees en grijsheid met zijn liefdegloed bestraalt?
Neen, 't is VINCENTIUS VAN PAULA niet, — 't is ZWIJSEN,
Die, door Zijn geest gevoed, Zijn beeld op aarde toont,
't Is ZWIJSEN, wien men thans het Jubellied doet rijzen,
't Is ZWIJSEN, dien Gods hand thans met den Mijter kroont,
Ja, zooveel deugd, ja, zooveel grootheid, zooveel waarde
Moest blinken, schittren; ja, des Konings *Leeuwenkruis*
Moest vonklen op die borst, en de eer, die hij zich gaârde,
Weêrkaatste in hooger glans op 's Heeren heilig Huis.
Geen wonder, dat het Hoofd van JEZUS' onderdanen,
Dat PETRUS' Nazaat op 't onwrikbaar Rotsgesteent,
Den edlen ZWIJSEN 't pad ten Kerktroon wilde banen,
En Hem, in naam van God, den Kromstaf heeft verleend.
Ziedaar, waarom het juicht in hooge en lage sferen,
Ziedaar voldoende stof voor 't jublend feestgebaar,
Ziedaar de reên ontvouwd, die 't Heiligdom des Heeren
Doet deelen in 't akkoord, dat afgolft van mijn snaar."

Dus spreekt de Hemelling; en, in der Zaalgen reijen
Staat, plotsling, schittrend een te midden van den kring;
Men ziet hem de armen in aanbidding opwaarts spreijen,
En neêr doen dalen met zijn volle zegening:
't Is DIONYSIUS, de Bisschop, aan wiens hoede
De Kerk van 't *Hoike*, in 't geloove, is toegewijd.
De Martlaar, die zijn Leer gestaafd heeft met den bloede,
En segepraler bleef in JEZUS' heilgen strijd.
Hij zegent van zijn Troon den *Staf*, dien *Tilburgs* schapen
Hun Herder ZWIJSEN, *Gerra's* Bisschop, komen biên,
Daar zij den Mijter om zijn Godgezalfde slapen,
Den heilgen Ring hem aan den vinger mogen zien.
En nu naast 's Konings Kruis het Kruis der Kerk mag pralen
Nu wordt hun laatste wensch, hun vrome beê voldaan,
Als spade eerst ZWIJSENS ziel ter levenskim zal dalen,
Om aan een hooger trans voor eeuwig op te gaan.

ADVERTENTIEN.

*** Heden beviel zeer voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER, J. M. HENNEN geliefde Echtgenoote van

P. F. VAN BEUGEN.

's Bosch,
den 18 Mei 1842.

Bij H. H. VAN ROMONDT Boekhandelaar te *Utrecht*, is van de Pers gekomen en verkrijgbaar gesteld:

LEERREDE over werk der Apostelen VIII. 1. benevens *onderrigtingen* over en *gebeden* tijdens het JUBILE, Herderlijke Brief van den Vice-Superior, opgesteld en bij eenverzameld door A. J. VAN BEMMEL, R. K. Priester, *Kerkelijk goedgekeurd* à 30 Cents.

J. B. JUTEN, te *Wouw*, zal ten overstaan van een daartoe bevoegd ambtenaar ten verzoeke van zijne principalen publiek

verkoopen:

EERSTE KOOP.

Eene Kapitale HOFSTEDE bestaan in: eene HUIZINGE met REMISE SCHUUR, STAL, WAGENHUIS en verderen TIMMER, met aangelegen ZAAI- en WEILANDEN, alles staande en gelegen binnen de Gemeente *Wouw*, kadastraal bekend sectie D. N°. 462, 485, 527 tot en met 532, 534, 537 tot en met 541 en 546 sectie L. N°. 167; 168 en 169 te zamen groot 16 Bunders 03 Roeden, 13 Ellen.

In huur bij H. FRANKEN, te *Wouw* tot St. Marte 1844 voor jaarlijks. *f* 520.00.

TWEEDE KOOP.

Eene HOFSTEDE bestaan in: eene BOERENWONING, STAL, SCHUUR, WAGENHUIS en verderen TIMMER, met aangelegen ZAAI- WEILANDEN- en HEIVELDEN, genaamd Moerbeek, staande en gelegen op het Zuid Einde van *Herel* onder *Wouw*, sectie F. N°. 467 tot en met 478 en sectie J. N°. 313 tot en met 350 te zamen groot 38 Bunders 16 Roeden 49 Ellen.

Met den volgenden Koop in huur bij C. VOORMEULEN te *Wouw*, tot St. Marte 1844 voor jaarlijks. *f* 526.00.

DERDE KOOP.

Een perceel WEILAND, gelegen onder *Kruisland*, Gemeente *Steenbergen* bij het kadaster bekend sectie K. N°. 646 en 647 groot een Bunder 54 Roeden.

De twee laatst voorschreven Koopen zullen ook gecombineerd worden gepresenteerd.

De Zitdagen zullen gehouden worden in de Gemeente *Wouw*, provisioneel op Maandag den 6. Junij 1842 en finaal op Maandag den 20. derzelve maand beide de dagen des namiddags ten 5 ure.

Alles bij gedrukte Billetten breeder omschreve.

Op Dingsdag den 31 Mei 1842 des voormiddags ten 10 ure, in de Gemeente *Wouw* ten huize van M. DE WAAL.

2 PAARDEN, 15 stuks HOORNVEE, een BOEREN WAGEN een HOOG- en TWEE LAAG KARREN, 2 PLOEGEN, IJZEREN- en HOUTEN-EEGDEN en meer andere BOUW- MELKGEREEDSCHAPPEN en HUISMEUBELEN.

Op Woensdag den 8 Junij 1842 voormiddags ten 9 ure onder *Bergen-op-Zoom*, ten Sterfhuize van A. EEST.

5 PAARDEN, 10 MELKKOEIJEN, 3 VAARSEN, 2 KALVEREN, 3 VARKENS, een WAGEN, een SPEEL KARRETJE, een HOOG- en DRIE LAAG KARREN, 4 PLOEGEN, 5 EEGDEN, 3 SLEDEN en wat verder tot eene Compleete BOUWERIJ behoort, allerhande MELKGERIEF, den geheelen INBOEDEL bestaande in: 3 KABINETTEN, KASTEN, KISTEN, STOELEN en TAFELS, SPIEGELS en SCHILDERIJEN en HUISKLOK, KOPEREN KOEKETELS en meer ander KOPER, TIN, IJZER en AARDEWERK, vijf VEEREN BEDDEN met toebehooren, een LEDIKANT met BEHANGSEL en verdere MEUBILAIRE GOEDEREN.

Op Dingsdag den 14 Junij 1842 voormiddags ten 10 ure in de Gemeente *Wouw* op het Nachtegaals-hof.

Een PAARD 7 stuks HOORNVEE, een HOOG- en TWEE LAAG KARREN, een PLOEG een IJZEREN- en een HOUTEN EEGD, een SLEDE met IJZER BESLAG en verder BOUW- en MELKGERIEF.

Nadere informatien te bekomen ten huize van J. B. JUTEN voornoemd.

De Notarissen *VERSTRAATEN*, te *Mil* en *DE BRUIN* te *Beers* resideerende, zullen als daartoe Regterlijk benoemd in het openbaar opveilen en

verkoopen:

Een hecht sterk en weldoortimmerd HUIS met annexe STALLING SCHUUR en ERF, VISCHVIJVER, WATERKOLK, TUIN, BOOMGAARD en BOUW-, WEI- en HOOILANDEN onder *Gassel* en een Perceel WEILAND te *Beers*, te zamen groot 24 Bunders 90 Roeden 61 Ellen.

In het breede bij gedrukte biljetten in 15 koopen omschreven.

Alle welke GOEDEREN zijn nagelaten door den Heer *ANTOON POOS* in het leven Burgemeester van *Gassel* en deszelfs Echtgenoote *MARIA VAN DEN HEUG*.

De verkooping geschiedt ten huize en herberge van *M. POOS* te *Gassel*, op Dingsdag den 31 Mei 1842 des namiddags ten 2 ure Provisioneel, zullende 14 dagen daarna en dus op Dingsdag den 14 Junij, op uur en plaats voorschreven de finale verkoop plaats hebben.

Nadere informatien te bekomen ten kantore van bovengemelde Notarissen, terwijl men zich tot het doen van ontheogingen kan vervoegen ten kantore van den Notaris *VERSTRAATEN* te *Mil*.

De Notaris VAN KEMENADE, te *Beek en Donk* zal voor zijnen principaal publiek verkoopen, in het Logement de Keizer te *Gemert*, provisioneel Vrijdag 27 Mei 1842 en finaal 3 Junij 1842, telkens namiddags 4 ure.

Eene HEERENHUIZINGE ook bijzonder geschikt voor FABRIEK, bevattende vele en ruime BENEDEN- en BOVENKAMERS, KEUKENS, KELDERS, REMISE, STALLING, annex Klein HUISJE, ZOLDERS en smaakvol aangelegde TUIN met extra goede FRUITBOOMEN, zeer aangenaam gelegen te *Gemert*, tegen over het Latijnsche collegie; mitsgaders ruim 6 Bunders BOUW- WEILAND en HOUTBOSSCHEN, met fraaije KOEPEL, in Koopen verdeeld; alles nagelaten bij wijlen den WelEd. Heer RUYS, in leven medecinae Doctor aldaar: zijnde hij Notaris ook belast, met inkassering der schuldvorderingen, tot dien boedel behoorende.

DOOR STERFGEVAL

wordt

UIT DE HAND TE KOOP

Aangeboden,

het van ouds beroemde en thans zeer bezochte LOGEMENT genaamd *Hotel Bellevue*; met deszelfs STALLINGEN, REMISES enz.; staande en gelegen binnen *Utrecht* aan het Vreeburg alwaar eene menigte DILIGENCES afrijden en aankomen.

Waaromtrent nader onderrigt in PERSOON of met *vrachtvrije brieven* te bekomen ten Kantore van den *Notaris VAN OMMEREN* te *Utrecht*, en bij den Heer *Advocaat ARIENS* aldaar.

Er biedt zich eene zeldzame gelegenheid aan ter OVERNEMING eener der aanzienlijkste WOLLEN- en MANUFAKTUURFABRIJKEN in *Zuid-Holland*, op zeer voordeelige voorwaarden, waaraan belangrijke vaste leverantien en andere voordeelen verbonden zijn.

Nadere informatien te bekomen onder geteekende franco brieven, gemerkt X. A. Z. bij de Kantoor boekhandelaars M. BLIKMAN en C°., Dam No. 23 te *Amsterdam*.

Beurs van Amsterdam.

Heden, *Zaterdag* 21 Mei 4½ Ure.

W. S. 2½ pCt. 52⅝, 9/16. Dito 5 pCt. 101⅜. Sjnd. 4½ pCt. 93¼. Handelm. 153¼, ¼ 153, 2⅞, ¾, ⅞, ⅞ [illegible] 1. 5 pCt. 99¼, 3/16. Ard. 85 p st. 20⅛. Dito Coupon 20½. Port to L. 2½ pCt. 31¾. Brazilien 100 p. st. 69.

Ter drukkerij van D.A.A. de ROOY, te 's Bosch.